

Het mysterie van de Menswording

Franciscus had een voorliefde voor het mysterie van de geboorte én de kruisdood van Jezus. Deze twee meest kwetsbare momenten uit het leven van God-die-mens-werd overwoog hij vaak. Hij herkende er het ware gelaat van God in: zijn armoede, zijn nederigheid en zijn lijden.

Voor Franciscus was Jezus, de Zoon van God, een kind zonder land dat onderdak werd geweigerd. Hij leed onder het lijden van de wereld. Maar Hij aanvaardde dat lijden voor de mens, om de mensheid te bevrijden. De menswording was voor Franciscus een buitengewone daad van liefde. God leed uit liefde voor de mens ... tot de kruisdood toe, het hoogtepunt van Zijn liefde volgens Franciscus.

Het besef als mens geliefd te zijn door een God die de mens ten diepste nabijkomt door zijn menswording én lijden, schonk Franciscus diepe vreugde. In die Liefde wordt de mens herschapen en hervinden we onze waardigheid als zonen en dochters van God.

In Greccio wilde Franciscus het Kerstverhaal levendig verbeelden. Op sacrale wijze maakt hij een voorstelling die onze aandacht naar het Mysterie van de menswording trekt.

1. De os en de ezel

In de Kerststal van Greccio vind je geen menselijke figuren. Het zijn de aanwezigen zelf die de Kerststal vormen en deelnemen aan het gebeuren. Er is geen afstand tussen het gebeuren en de aanwezigen die het mysterie mee beleven.

Met de aanwezigheid van de os en de ezel wordt het Kerstverhaal geopend naar de bredere schepping toe. Deze **kosmische dimensie** verbindt God-die-mens-wordt broeder- en zusterlijk met alle schepselen. Elk schepsel mag zich verbonden weten met het goddelijke dat het aardse overstijgt.

Noot: In het Bijbelse Kerstverhaal komen de os en de ezel niet voor. Het is de vroege Kerkvader Origenes die de os en de ezel uit de **profeet Jesaja** verbindt met de geboorte van Christus.

“Een os kent zijn eigenaar, een ezel de krib van zijn meester; maar Israël weet van niets, mijn volk heeft geen begrip.” (JES1,3)

Het kind in de kribbe wordt door os én ezel erkend. Dieren weten tot wie ze behoren, maar het volk Israël wist van niets. De os, een rein dier, symboliseert de kerk uit de Joden. De ezel, een onrein dier, symboliseert de kerk uit de heidenen. Origenes wilde **de universele betekenis van Christus' geboorte** naar voren schuiven als heiland van Joden en niet-Joden. Zijn interpretatie werd zo vaak herhaald dat ze deel begon uit te maken van de christelijke leer. Ook de herder en de drie wijzen symboliseren respectievelijk de kerk uit de joden en de kerk uit de heidenen.

In een preek over het Evangelie van Lucas schrijft Origenes bij zijn verhaal van de aankomst van de herders in de stal, dat zij de Heiland vonden 'liggende in een kribbe', en hij vervolgt: 'Het was die kribbe, die de profeet voorspeld heeft, zeggende: Een os kent zijn eigenaar, een ezel de krib van zijn heer. Een os is een rein dier, een ezel een onrein dier. Een ezel kent de krib van zijn heer. Echter niet het volk van Israël kent de kribbe van zijn heer, maar een onrein dier van de heidenen: Maar Israël weet van niets; mijn volk heeft geen begrip'.

In een citaat uit de Griekse vertaling van het **boek Habakuk** wordt Jezus herkend aan het kruis te midden twee misdadigers én Jezus geboren tussen os en ezel.

“In het midden van twee dieren zult Gij herkend worden.” (Hab 3,2)

De os werd in die tijd gebruikt als trekdier en gold als een symbool van kracht en geduld. De ezel was naast een trek- en lastdier ook een rijdier.

2. Fakkels en kaarsen

De inwoners van Greccio en omstreken banen zich met fakkels en kaarsen een weg door de duisternis om licht te brengen in de nacht waarin de schitterende ster geboren is.

“En in de nacht kwam er hier en daar in het dal een lichtje tevoorschijn; stillekens-aan meer en meer, en die klommen allemaal naar boven. ’t Waren de mensen van daaronder, die met een fakkel of een lantaarn bij, kerstmisnacht kwamen vieren naar ’t kluizeke.” (F. Timmersmans, blz. 221)

Met Kerstmis komt er een nieuw licht in de wereld. Door de Menswording komt God de mens nabij om licht te brengen in de duisternis van het bestaan. Hij verlicht elke mens die door de duisternis van het lijden gaat.

“Voor ú heerst in het duister geen duister: lichtend is de nacht als de dag, de duisternis is gelijk licht.” (Ps 139, 12)

In onze tijd wil het [vredeslicht](#) mensen motiveren om tussen Kerstmis en Nieuwjaar een eenvoudige, maar een persoonlijke en actieve bijdrage op te nemen om warmte, vreugde, hoop, licht en hartelijkheid aan alle mensen door te geven.

3. De preek van Franciscus

Te midden van heel dit bijzondere Kerstgebeuren moet Franciscus een al even bijzondere en ongewone preek hebben gegeven. Dat één van de aanwezigen terstond een visioen kreeg, getuigt van het wonder van deze preek. Wat zou Franciscus geprekeerd hebben in deze bijzondere context?

Het visioen van de man licht wellicht een tipje van de sluier op. Wil Franciscus met de levende Kerststal in Greccio ons misschien niet laten ervaren dat het gaat over het leven van het Kind *in de mens, in het hart* van elke gelovige, in iedere mens, jood of heiden?

In Jezus heeft God ons een broeder gegeven die ons komt zoeken als we gedesoriënteerd zijn en onze koers verliezen; een trouwe vriend die altijd dichtbij staat. Hij heeft ons zijn Zoon gegeven om ons te vergeven en ons uit de zonde op te richten.

4. Het hooi in de kribbe

De Zoon van God komt in de wereld en vindt een plek in een voederbak voor dieren. Het hooi is zijn eerste bed. Ook kerkvader H. Augustinus begreep deze symboliek.

“Het brood dat uit de hemel neerdaalt wordt in een kribbe gelegd en wordt tot voedsel voor iedereen.” (Joh6,41)

Het hooi in de kribbe was voedsel voor dieren, maar bleek na het Kerstgebeuren in Greccio een bijzonder genezende werking te hebben. Het genas mens én dier.

De Kerststal van Greccio maakt dat we met eigen ogen kunnen aanschouwen dat God in alle nederigheid mens is geworden om iedere mens te vinden. Het doet ons beseffen dat hij zoveel van de mens houdt dat Hij zich bij ons voegt, opdat wij ons met Hem kunnen verenigen.

5. Hart als een stal

Voor de priester die de eucharistie vierde boven de kribbe met hooi buiten in de open lucht, moet het een erg ongewoon gebeuren geweest zijn. Op de plaats waar de kribbe stond werd een altaar opgericht en een kerk gebouwd ter ere van Franciscus. Waar ooit de dieren hooi als voedsel aten, daar ontvangen mensen nu het lichaam van Christus om hun ziel en lichaam te genezen.

De kribbe in de stal is voor Franciscus een uitnodiging om de armoede te 'voelen' en 'aan te raken', die Gods Zoon voor zich koos in zijn Menswording. Het is een oproep om Hem te vinden in onze eigen behoefte en in de meest kwetsbare mensen om ons heen. Zo kan Jezus opnieuw geboren worden in het hart van mensen.

De levende Kerststal van Greccio is een krachtig én eenvoudig teken. De Kerststal nodigt ons uit om ons betrokken te voelen bij de heilsgeschiedenis.